

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR XIII

САРАЈЕВО, 25. 12. 2024.

БРОЈ/NUMBER 1

НАУКА, ТЕХНОЛОГИЈА И ДИГИТАЛНО ДРУШТВО

SCIENCE, TECHNOLOGY AND DIGITAL SOCIETY

Истраживање и развој, 2023

Research and development, 2023

На пословима истраживања и развоја у Босни и Херцеговини 2023. године биле је запослено 3 631 особа, са пуним и краћим од пуног радног времена, од чега је 1 875 жена (51.6%). Изражено еквивалентом пуне запослености, на пословима истраживања и развоја било је запослено 2 744,25 лица.

Од укупног броја запослених, највеће учешће имају истраживачи (80,2%), техничко особље (10,4%) и остало особље (9,4%). Удио жена међу истраживачима је 49,8%. Највећи број истраживача запослен је у сектору високог образовања (83,8%), пословном сектору (9,4%), државном сектору (6,5) док у непрофитном сектору (0,3%).

На основу уговора о дјелу или ауторског уговора на пословима истраживања и развоја, ангажовано је 612 особа, од чега је удио жена 38,7%. Изражено еквивалентом пуне запослености, на пословима истраживања и развоја је ангажовано 356 лица. Од укупног броја ангажованих, 498 је истраживача (81,4%).

Бруто издаци за истраживање и развој у 2023. години износили су 94 115 000 КМ, од тога су текући трошкови износили 77 163 000 КМ (82,0%), а инвестициони издаци 16 952 000 КМ (18,1%). Од средстава за истраживање и развој 27,0% су властита средства, док је 41,3% средстава добијено од државе и осталих нивоа управе.

Укупан број истраживачких радова је 1 533, од чега је највећи број радова из Инжењерства и технологије са удјелом од 27,3%.

Од укупно броја посматраних јединица које су у 2023. години обављале дјелатност истраживања и развоја, 61,6% су из сектора високог образовања, 28,3% су из пословног сектора, 7,1% су из државног сектора и 3,0% су из непрофитног сектора.

In 2023. there were 3 631 persons employed in research and development in Bosnia and Herzegovina, in full-time and part-time employment, of which 1 875 were women (51.6%). Expressed by full-time equivalent, there were 2 744.25 persons employed in research and development.

Out of the total number of employees, the largest share belongs to researchers (80.2%), technical staff (10.4%), and other staff (9.4%). The share of women among researchers is 49.8%. The largest number of researchers are employed in the higher education sector (83.8%), the business sector (9.4%), the public sector (6.5%), while there are (0.3%) in the non-profit sector.

Under service contract and copyright agreement in research and development were hired 612 persons, out of 38.7% were women. Expressed in full-time equivalent, 356 people were engaged in research and development. Out of the total number of engaged, 498 are researchers (81.4%).

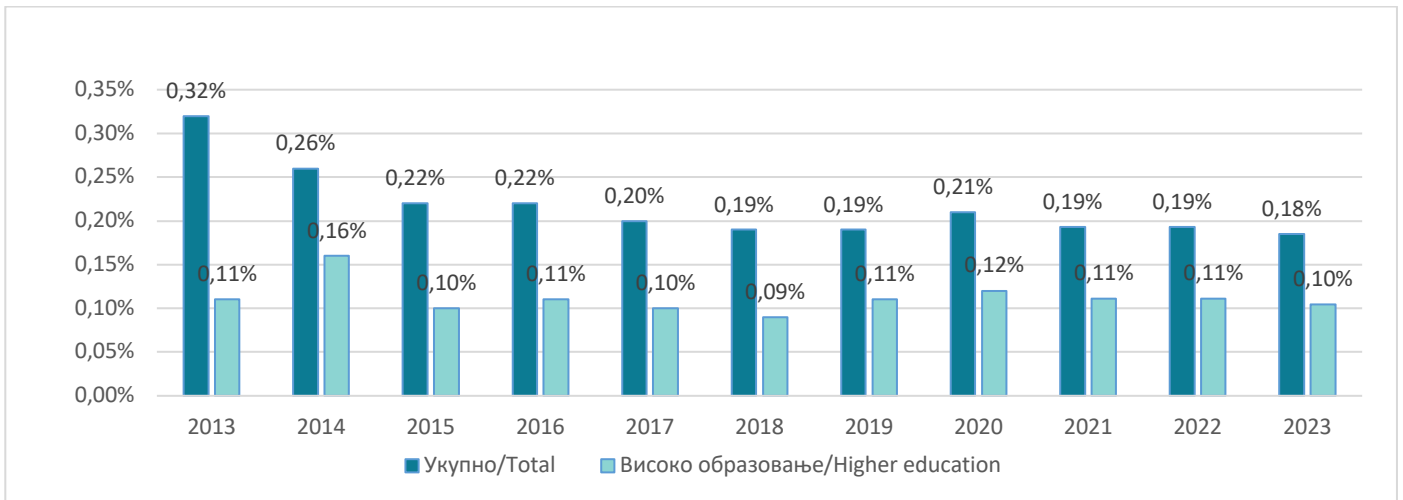
Gross domestic expenditures for research and development in 2023. amounted to 94 115 000 BAM, of which current expenses were 77 163 0000 BAM (82.0%), and investment expenditures were 16 952 000 BAM (18.1%). From the funds for research and development, 27.0% are own funds, while 41.3% are funds received from the state and other levels of government.

The total number of research work is 1 533, of which the largest number of research work is from Engineering and Technology sciences with a share of 27.3%.

Out of the total number of observed units that performed research and development activities in 2023, 61.6% are from the higher education sector, 28.3% are from the business sector, 7.1% are from the government sector and 3.0% are from the non-profit sector.

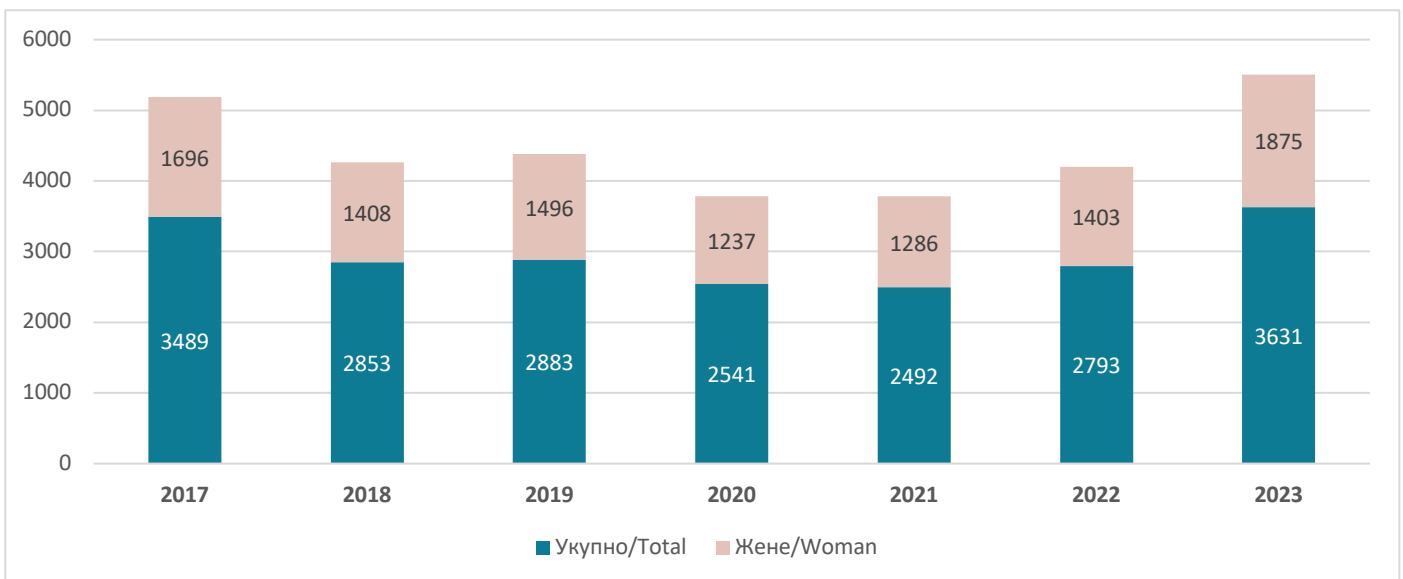
Г1. Издаци за истраживање и развој као удио у БДП-у (%), 2012-2023.

Research and development expenditure as a proportion of GDP (%), 2012 - 2023

Г2. Запослени на пословима ИР-а према полу, 2017-2023.

Persons employed in research and development by sex, 2017-2023

1. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈА (ИР)

PERSONS EMPLOYED IN RESEARCH AND DEVELOPMENT (RiD)

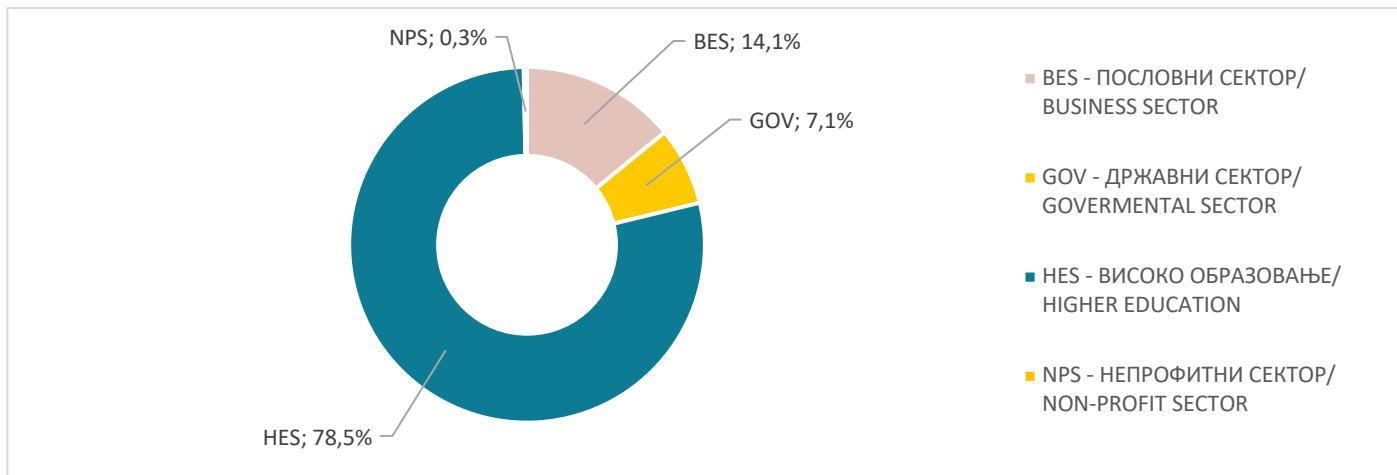
1.1. ЗАПОСЛЕНИ СА ПУНИМ И КРАЋИМ ОД ПУНОГ РАДНОГ ВРЕМЕНА НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРУ И ПОЛУ, 2023. (број особа)

PERSONS EMPLOYED IN RiD WORKING FULL-TIME AND WORKING PART-TIME BY SECTOR AND SEX, 2023 (HC)

	Укупно <i>Total</i>		Са пуним радним временом <i>Working full-time</i>		Са краћим од пуног радног времена <i>Working part-time</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	3 631	1 875	2 194	1 238	1 437	637	TOTAL SECTORS
Истраживачи	2 913	1 450	1 665	920	1248	530	Researchers
Техничко особље	376	217	312	188	64	29	Technicians
Остало особље	342	208	217	130	125	78	Other staff
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	511	266	400	215	111	51	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	274	150	228	131	46	19	Researchers
Техничко особље	131	68	112	56	19	12	Technicians
Остало особље	106	48	60	28	46	20	Other staff
ДРЖАВНИ СЕКТОР	257	135	144	83	113	52	GOVERNMENTAL SECTOR
Истраживачи	188	95	107	61	81	34	Researchers
Техничко особље	17	6	10	4	7	2	Technicians
Остало особље	52	34	27	18	25	16	Other staff
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	2 852	1 470	1 639	936	1 213	534	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	2 442	1 203	1 321	726	1 121	477	Researchers
Техничко особље	226	141	188	126	38	15	Technicians
Остало особље	184	126	130	84	54	42	Other staff
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	11	4	11	4	-	-	NON-PROFIT SECTOR
Истраживачи	9	2	9	2	-	-	Researchers
Техничко особље	2	2	2	2	-	-	Technicians
Остало особље	-	-	-	-	-	-	Other staff

Г3. Структура запослености на пословима ИР-а према секторима, 2023

Structure of persons employed in RiD by sector, 2023

1.2. ЗАПОСЛЕНИ СА ПУНИМ И КРАЋИМ ОД ПУНОГ РАДНОГ ВРЕМЕНА НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА И ПОЛУ, ИЗРАЖЕНИ ЕКВИВАЛЕНТОМ ПУНЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ (ФТЕ), 2023

PERSONS EMPLOYED IN RiD WORKING FULL-TIME AND WORKING PART-TIME BY SECTOR AND SEX, IN FULL-TIME EQUIVALENT (FTE), 2023

	Укупно <i>Total</i>		Са пуним радним временом <i>Working full-time</i>		Са краћим од пуног радног времена <i>Working part-time</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	2 744,25	1 475,7	2 194	1 238	550,25	237,7	TOTAL SECTORS
Истраживачи	2 139,55	1 117,9	1 665	920	474,55	197,9	<i>Researchers</i>
Техничко особље	339,5	202	312	188	27,5	14	<i>Technicians</i>
Остало особље	265,2	155,8	217	130	48,2	25,8	<i>Other staff</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	464	243,9	400	215	64	28,9	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	255,4	141,8	228	131	27,4	10,8	<i>Researchers</i>
Техничко особље	120,1	61,7	112	56	8,1	5,7	<i>Technicians</i>
Остало особље	88,5	40,4	60	28	28,5	12,4	<i>Other staff</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	176,5	97,1	144	83	32,5	14,1	GOVERNMENTAL SECTOR
Истраживачи	129,6	70	107	61	22,6	9	<i>Researchers</i>
Техничко особље	12,8	4,8	10	4	2,8	0,8	<i>Technicians</i>
Остало особље	34,1	22,3	27	18	7,1	4,3	<i>Other staff</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	2 092,75	1 130,7	1 639	936	453,75	194,7	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	1 745,55	904,1	1 321	726	424,55	178,1	<i>Researchers</i>
Техничко особље	204,6	133,5	188	126	16,6	7,5	<i>Technicians</i>
Остало особље	142,6	93,1	130	84	12,6	9,1	<i>Other staff</i>
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	11	4	11	4	-	-	NON-PROFIT SECTOR
Истраживачи	9	2	9	2	-	-	<i>Researchers</i>
Техничко особље	2	2	2	2	-	-	<i>Technicians</i>
Остало особље	-	-	-	-	-	-	<i>Other staff</i>

1.3. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА, НАЧНОЈ ОБЛАСТИ И ПОЛУ, 2023

PERSONS EMPLOYED IN RiD BY SECTORS, FIELD OF SCIENCE AND SEX, 2023

	Запослени на пословима ИР-а, изражени бројем лица <i>Persons engaged in RiD, number of persons</i>				Запослени на пословима ИР-а, изражени еквивалентом пуне запослености <i>Persons engaged in RiD, in full time equivalent (FTE)</i>				
	Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	3 631	1 875	2 901	1 449	2 744,25	1 475,7	2 137,05	1 117,1	TOTAL SECTORS
Природне науке	570	276	480	226	407,7	198,7	351,6	167,7	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	1046	497	775	336	831,65	413,4	603,85	282,2	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	588	394	524	350	417,6	303,7	371	271,3	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	251	129	145	69	228,3	119,6	123,5	59,6	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	472	208	426	178	308,8	130,3	269,6	103,1	<i>Social sciences</i>

Хуманистичке науке	704	371	551	290	550,2	310	417,5	233,2	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	511	266	276	151	464	243,9	257,4	142,8	BUSINESS SECTOR
Природне науке	139	61	89	39	26,9	0,2	23,4	0,2	Natural sciences
Инжењерство и технологија	238	143	139	91	243	125,7	131,2	72,6	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	6	4	6	4	74,5	61	63,5	52	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	128	58	42	17	71,6	37	20,3	6	Agricultural sciences
Друштвене науке	-	-	-	-	6	4	6	4	Social sciences
Хуманистичке науке	-	-	-	-	42	16	13	8	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ДРЖАВНИ СЕКТОР	257	135	188	95	176,5	97,1	129,6	70	GOVERNMENTAL SECTOR
Природне науке	59	29	33	14	29,4	11,3	17,8	5,3	Natural sciences
Инжењерство и технологија	189	101	153	80	-	-	-	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	138,4	81,1	109,8	63,7	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Social sciences
Хуманистичке науке	9	5	2	1	8,7	4,7	2	1	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	2 852	1 470	2 428	1 201	2 092,75	1 130,7	1 741,05	902,3	HIGHER EDUCATION
Природне науке	481	246	422	211	351,4	187,2	310,4	162,2	Natural sciences
Инжењерство и технологија	787	366	639	262	588,65	287,7	472,65	209,6	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	311	221	304	215	204,7	161,6	197,7	155,6	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	178	92	124	63	156,7	82,6	103,2	53,6	Agricultural sciences
Друштвене науке	455	200	411	172	291,8	122,3	254,6	97,1	Social sciences
Хуманистичке науке	640	345	528	278	499,5	289,3	402,5	224,2	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	11	4	9	2	11	4	9	2	NON-PROFIT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Natural sciences
Инжењерство и технологија	-	-	-	-	-	-	-	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	11	4	9	2	11	4	9	2	Social sciences
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences

1.4. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА И ПОСТИГНУТОМ ОБРАЗОВАЊУ, ЕКВИВАЛЕНТ ПУНЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ, 2023

PERSONS EMPLOYED IN RiD BY SECTORS AND ACHIEVED EDUCATION, IN FULL TIME EQUIVALENT (FTE), 2023

	Укупно Total	Докторанти Doctoral	Дипломанти и магистранти или еквивалент Bachelor and master or equivalent	Други степен образовања Other level of education	
УКУПНО СЕКТОРИ	2744,25	1503,95	986,1	254,2	TOTAL SECTORS
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	464	41,3	300,7	122	BUSINESS SECTOR
ДРЖАВНИ СЕКТОР	176,5	53,9	102,5	20,1	GOVERNMENTAL SECTOR
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	2092,75	1408,75	571,9	112,1	HIGHER EDUCATION
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	11	-	11	-	NON-PROFIT SECTOR

1.5. ИСТРАЖИВАЧИ ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА И ПОСТИГНУТОМ ОБРАЗОВАЊУ, ЕКВИВАЛЕНТ ПУНЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ (ФТЕ), 2023

PERSONS EMPLOYED IN RiD BY SECTORS AND ACHIEVED EDUCATION, IN FULL TIME EQUIVALENT (FTE), 2023

	Укупно Total	Докторанти Doctoral	Дипломанти и магистранти или еквивалент Bachelor and master or equivalent	Други степен образовања Other level of education	
УКУПНО СЕКТОРИ	2139,55	1397,05	703,3	39,2	TOTAL SECTORS
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	255,4	39,3	194,1	22	BUSINESS SECTOR
ДРЖАВНИ СЕКТОР	129,6	50,8	77,7	1,1	GOVERNMENTAL SECTOR
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	1745,55	1306,95	422,5	16,1	HIGHER EDUCATION
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	9	-	9	-	NON-PROFIT SECTOR

1.6. ИСТРАЖИВАЧИ ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА И ПОСТИГНУТОМ ОБРАЗОВАЊУ, 2023. (број лица)

RESEARCHERS EMPLOYED IN RiD BY SECTORS AND ACHIVED EDUCATION, 2023 (HC)

	Укупно Total		Докторанти Doctoral		Дипломанти и магистранти или еквивалент Bachelor and master or equivalent		Други степен образовања Other level of education		
	Свега All	Жене Women	Свега All	Жене Women	Свега All	Жене Women	Свега All	Жене Women	
УКУПНО СЕКТОРИ	2 905	1 450	1 904	911	974	536	27	3	TOTAL SECTORS
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	266	150	35	18	209	130	24	2	BUSINESS SECTOR
ДРЖАВНИ СЕКТОР	188	95	76	31	110	63	-	1	GOVERNMENTAL SECTOR
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	2 442	1 203	1 793	862	646	341	3	-	HIGHER EDUCATION
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	9	2	-	-	9	2	-	-	NON-PROFIT SECTOR

1.7. ИСТРАЖИВАЧИ ЗАПОСЛЕНИ НА ИР-а ПРЕМА ГОДИНАМА СТАРОСТИ И ПОЛУ, 2023

RESEARCHERS EMPLOYED IN RiD BY AGE AND SEX, 2023

	Укупно <i>Total</i>		Пословни сектор <i>Business sector</i>		Државни сектор <i>Governmental sector</i>		Високо образовање <i>Higher education</i>		Непрофитни сектор <i>Non-profit sector</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО	2 913	1 450	274	150	188	95	2 442	1 203	9	2	TOTAL
мање од 25	30	18	7	6	-	-	23	12	-	-	<i>under 25</i>
25-34	587	319	87	55	38	10	461	254	1	-	<i>25-29</i>
35-44	819	434	83	48	55	31	676	355	5	-	<i>35-39</i>
45-54	890	420	66	31	53	29	770	359	1	1	<i>45-49</i>
55-64	536	247	30	10	41	25	463	211	2	1	<i>55-59</i>
65 и више	51	12	1	-	1	-	49	12	-	-	<i>65 and older</i>

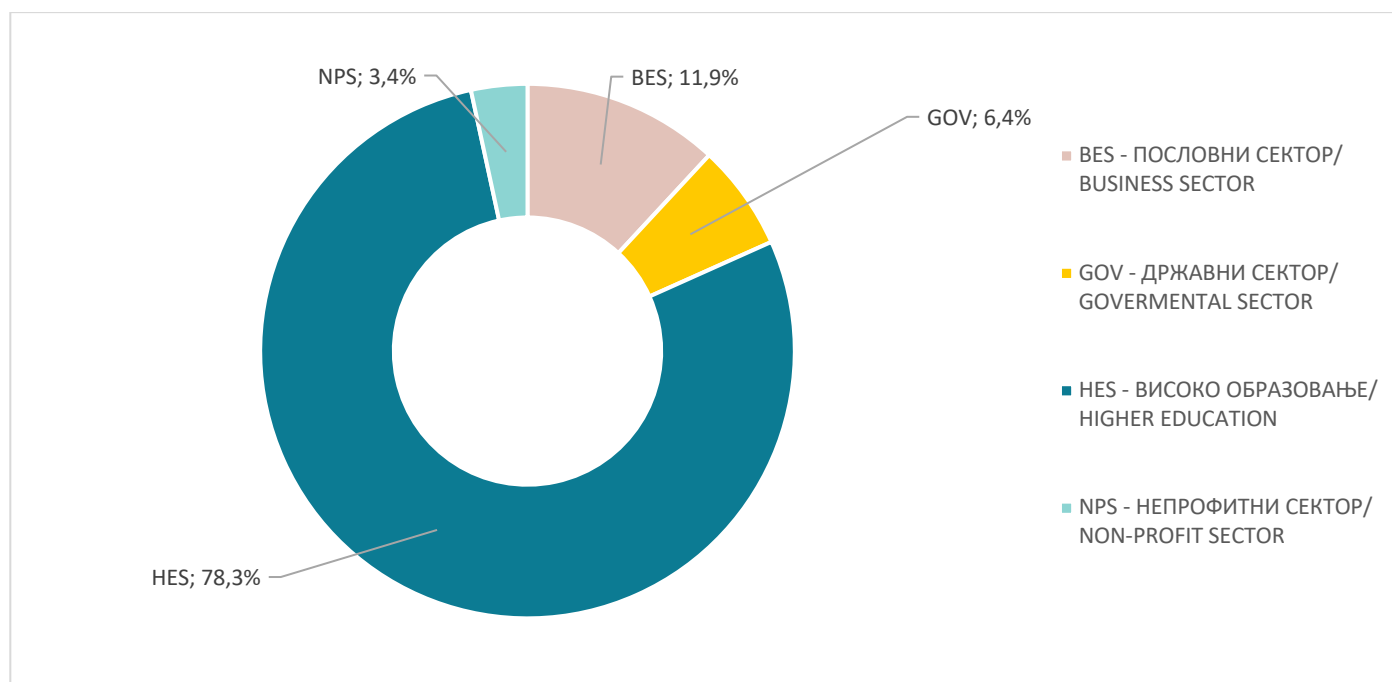
1.8. АНГАЖОВАНИ НА ОСНОВУ УГОВОРА О ДЈЕЛУ ИЛИ АУТОРСКОГ УГОВОРА НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА И ПОЛУ, 2023. (број лица)

EXTERNAL CONTRIBUTORS – RESEARCHERS HIRED IN RiD BY AGE AND SEX, 2023 (HC)

	Укупно <i>Total</i>		Са пуним радним временом <i>Working full-time</i>		Са краћим од пуног радног времена <i>Working part-time</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	612	237	205	80	407	157	TOTAL SECTORS
Истраживачи	499	191	179	67	320	124	<i>Researchers</i>
Техничко особље	55	19	20	11	35	8	<i>Technicians</i>
Остало особље	58	27	6	2	52	25	<i>Other staff</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	73	17	9	4	64	13	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	49	15	5	2	44	13	<i>Researchers</i>
Техничко особље	17	-	1	-	16	-	<i>Technicians</i>
Остало особље	7	2	3	2	4	-	<i>Other staff</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	39	14	-	-	39	14	GOVERNMENTAL SECTOR
Истраживачи	21	7	-	-	21	7	<i>Researchers</i>
Техничко особље	10	5	-	-	10	5	<i>Technicians</i>
Остало особље	8	2	-	-	8	2	<i>Other staff</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	479	199	176	69	303	130	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	408	162	154	58	254	104	<i>Researchers</i>
Техничко особље	28	14	19	11	9	3	<i>Technicians</i>
Остало особље	43	23	3	-	40	23	<i>Other staff</i>
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	21	7	20	7	1	-	NON-PROFIT SECTOR
Истраживачи	21	7	20	7	1	-	<i>Researchers</i>
Техничко особље	-	-	-	-	-	-	<i>Technicians</i>
Остало особље	-	-	-	-	-	-	<i>Other staff</i>

Г4. Структура ангажованих на пословима ИР-а према секторима, 2023

Structure of persons hired in RiD by sector, 2023

1.9. АНГАЖОВАНИ НА ОСНОВУ УГОВОРА О ДЈЕЛУ ИЛИ АУТОРСКОГ УГОВОРА, НА ПОСЛОВИМА ИР-а ПРЕМА СЕКТОРИМА, НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ПОЛУ, 2023

EXTERNAL CONTRIBUTORS – PERSONS HIRED IN RiD BY SECTORS, FIELD OF DEVELOPMENT AND SEX, 2023

	Ангажовани на пословима ИР-а, изражени бројем лица <i>Persons hired in RiD, number of persons</i>				Ангажовани на пословима ИР-а, изражени еквивалентом пуне запослености <i>Persons hired in RiD, in full time equivalent (FTE)</i>				
	Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		
	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	Свега <i>All</i>	Жене <i>Women</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	612	237	498	192	355,5	129,6	311	109,5	TOTAL SECTORS
Природне науке	193	52	39	10	27,9	7	22	5	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	47	19	142	38	104,5	32,2	86,3	22,2	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	59	37	43	28	11,4	7	9,5	5,9	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	104	40	58	27	23,9	9,9	21,3	8,3	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	174	75	78	28	65	18,6	60	18,6	<i>Social sciences</i>
Хуманистичке науке	32	12	138	61	122,8	54,9	111,9	49,5	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	51	13	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	73	17	49	15	35,7	11,1	27	9,1	BUSINESS SECTOR
Природне науке	18	2	-	-	5,9	2	-	-	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	32	8	30	8	17,2	4,5	15,2	4,5	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	1	-	1	-	1	-	1	-	<i>Social sciences</i>

Хуманистичке науке	22	7	18	7	11,6	4,6	10,8	4,6	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ДРЖАВНИ СЕКТОР	39	14	21	7	16,7	3	12,6	1,4	GOVERNMENTAL SECTOR
Природне науке	7	2	7	2	6	1	6	1	Natural sciences
Инжењерство и технологија	-	-	-	-	-	-	-	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Social sciences
Хуманистичке науке	32	12	14	5	10,7	2	6,6	0,4	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	479	199	407	163	282,9	108,5	251,2	92	HIGHER EDUCATION
Природне науке	32	8	32	8	16	4	16	4	Natural sciences
Инжењерство и технологија	129	40	112	30	87,3	27,7	71,1	17,7	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	71	43	43	28	11,4	7	9,5	5,9	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	65	31	56	27	22,7	9,9	20,1	8,3	Agricultural sciences
Друштвене науке	63	21	58	21	45	11,6	40	11,6	Social sciences
Хуманистичке науке	119	56	106	49	100,5	48,3	94,5	44,5	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	21	7	21	7	20,2	7	20,2	7	NON-PROFIT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Natural sciences
Инжењерство и технологија	-	-	-	-	-	-	-	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	2	-	2	-	1,2	-	1,2	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	19	7	19	7	19	7	19	7	Social sciences
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences

2. НОВЧАНА СРЕДСТВА ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ (ИР)

FINANCIAL EXPENSES FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT (RiD)

2.1. БРУТО ДОМАЋИ ИЗДАЦИ ЗА ИР ПРЕМА СЕКТОРИМА, НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ВРСТИ ТРОШКОВА, 2023

GROSS DOMESTIC EXPENDITURE FOR RiD BY SECTOR, FIELD OF SCIENCE AND TYPE OF COSTS, 2023

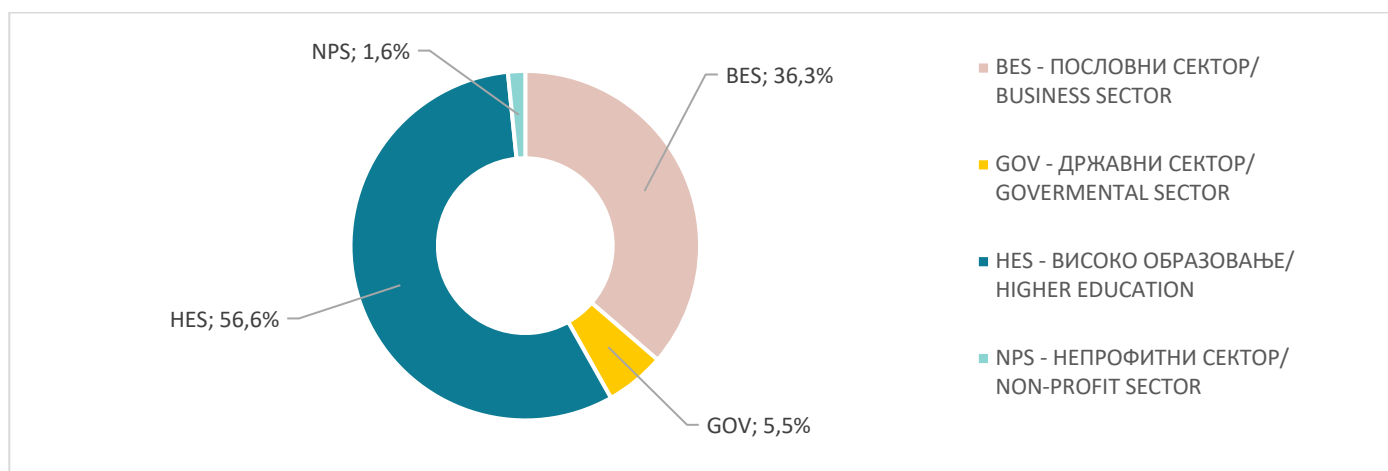
у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно Total	Текући трошкови Current expenditures			Инвестициони издаци Capital expenditures	
		Укупно Total	Трошкови рада и трошкови накнада запосленима Labour costs	Остали текући трошкови Other current costs		
УКУПНО СЕКТОРИ	94 115	77 163	64 464	12 700	16 952	TOTAL SECTORS
Природне науке	21 852	19 556	16 685	2 871	2 296	Natural sciences
Инжењерство и технологија	43 442	30 315	26 367	3 948	13 127	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	5 293	4 854	3 281	1 574	439	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	4 384	4 195	2 698	1 496	189	Agricultural sciences
Друштвене науке	10 007	9 742	8 122	1 620	265	Social sciences
Хуманистичке науке	9 137	8 501	7 310	1 191	636	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	34 190	20 175	16 748	3 427	14 015	BUSINESS SECTOR
Природне науке	2 829	1 422	981	441	1 407	Natural sciences
Инжењерство и технологија	24 024	11 543	10 008	1 535	12 481	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	3 260	3 232	2 622	610	28	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	2 371	2 365	1 827	538	6	Agricultural sciences
Друштвене науке	575	575	329	247	-	Social sciences
Хуманистичке науке	1 130	1 037	982	56	93	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ДРЖАВНИ СЕКТОР	5 191	4 665	3 388	1 277	526	GOVERNMENTAL SECTOR
Природне науке	3 599	3 299	2 750	549	300	Natural sciences
Инжењерство и технологија	567	537	347	190	30	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	-	-	-	-	-	Social sciences
Хуманистичке науке	1 025	829	291	538	196	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	53 233	50 852	43 669	7 183	2 381	HIGHER EDUCATION
Природне науке	15 424	14 836	12 954	1 882	588	Natural sciences
Инжењерство и технологија	19 417	18 772	16 359	2 413	646	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	1 466	1 085	312	774	381	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	1 976	1 822	871	950	154	Agricultural sciences
Друштвене науке	7 967	7 702	7 135	568	265	Social sciences
Хуманистичке науке	6 982	6 635	6 038	597	347	Humanities

Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	1 501	1 472	659	813	29	NON-PROFIT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	-	Natural sciences
Инжењерство и технологија	-	-	-	-	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	Agricultural sciences
Друштвене науке	1 464	1 464	659	805	-	Social sciences
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	Humanities
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	Multidisciplinary sciences

Г5. Бруто домаћи издаци за ИР према секторима и научној области, 2023

Gross domestic expenditure for RiD, by sectors and field of science, 2023

2.2. ИЗВОРИ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА ИР, 2023

SOURCE OF FINANCIAL FUNDS SPENT ON RiD, 2023

у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно Total	Властита средства Own resources	Државна јавна средства Government resources	Универзитетска средства (високо школске установе) Higher education resources	Средства приватног непрофитног сектора Resources from private non-profit sector	Финансијска средства из иностранства Founds from abroad	
УКУПНО СЕКТОРИ	94 115	25 419	38 914	12 067	1 074	16 641	TOTAL SECTORS
Удио (%)	100%	27,0%	41,3%	12,8%	1,1%	17,7%	Contribution (%)
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	34 190	25 180,0	2 257	0	558	6 195	BUSINESS SECTOR
Удио (%)	100%	73,6%	6,6%	0,0%	1,6%	18,1%	Contribution (%)
ДРЖАВНИ СЕКТОР	5 191	0	4 410	0	0	781	GOVERNMENTAL SECTOR
Удио (%)	100%	0,0%	85,0%	0,0%	0,0%	15,0%	Contribution (%)
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	53 233	239	3 221,7	12 067	516	8 194	HIGHER EDUCATION
Удио (%)	100%	0,4%	60,5%	22,7%	1,0%	15,4%	Contribution (%)
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	1 501	0	30	0	0	1 471	NON-PROFIT SECTOR
Удио (%)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	Contribution (%)

2.3. СРЕДСТВА ЗА ИР ПРЕМА ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИМ ЦИЉЕВИМА (ПРИРУЧНИК FRASCATI), 2023

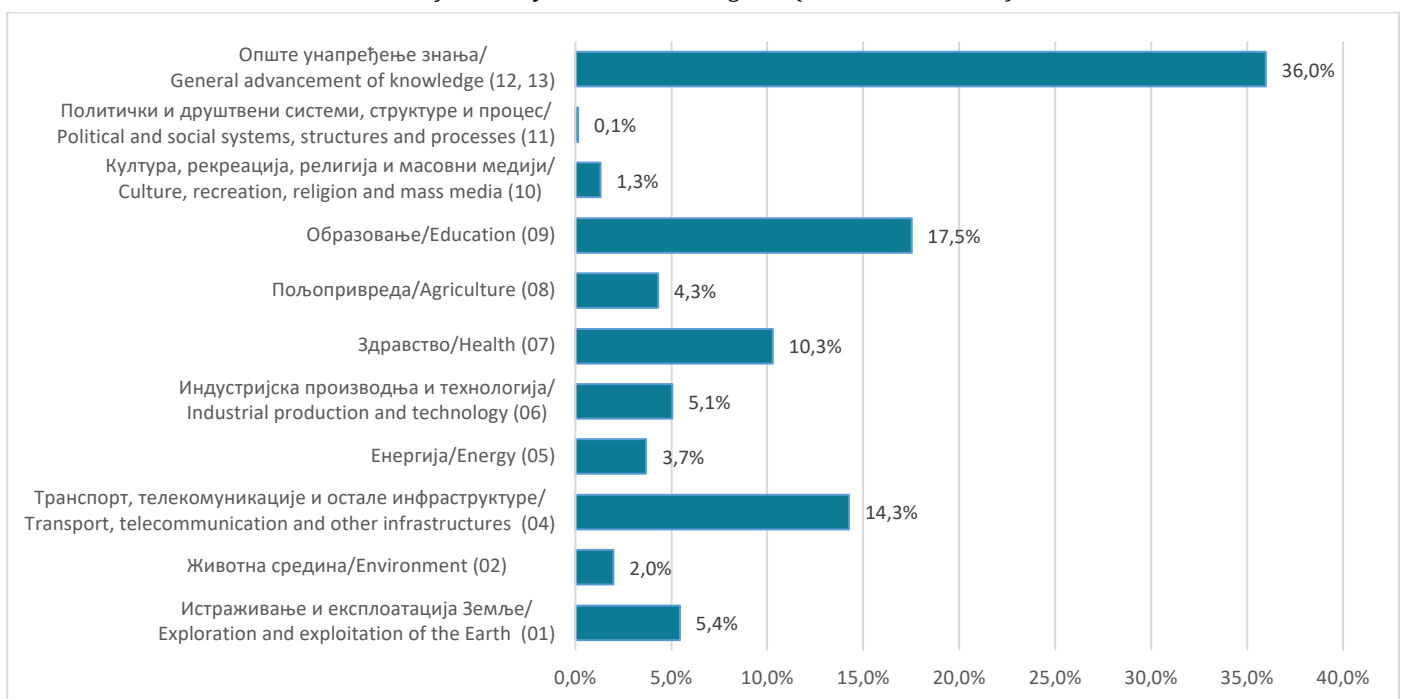
RESOURCES FOR RiD BY SOCIO-ECONOMIC GOALS (FRASCATI MANUAL), 2023

у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно <i>Total</i>	Пословни сектор <i>Business sector</i>	Државни сектор <i>Governmental sector</i>	Високо образовање <i>Higher education</i>	Непрофитни сектор <i>Non-profit sector</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	94 115	34 190	5 191	53 233	1 501	TOTAL SECTORS
Истраживање и експлоатација Земље (01)	5 124	2 829	2 295	-	-	Exploration and exploitation of the Earth (01)
Околиш (02)	1 869	-	783	1 086	-	Environment (02)
Истраживање и експлоатација свемира (03)	-	-	-	-	-	Exploration and exploitation of space (03)
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре (04)	13 422	10 362	-	3 060	-	Transport, telecommunication and other infrastructures (04)
Енергија (05)	3 477	3 438	-	39	-	Energy (05)
Индустријска производња и технологија (06)	4 755	4 281	-	474	-	Industrial production and technology (06)
Здравство (07)	9 688	8 552	250	886	-	Health (07)
Пољопривреда (08)	4 059	2 396	-	1 633	30	Agriculture (08)
Образовање (09)	16 487	-	-	16 487	-	Education (09)
Култура, рекреација, религија и масовни медији (10)	1 233	701	521	11	-	Culture, recreation, religion and mass media (10)
Политички и друштвени системи, структуре и процес (11)	138	81	-	56	-	Political and social systems, structures and processes (11)
Опште унапређење знања (12, 13)	33 864	1 550	1 342	29 50	1 471	General advancement of knowledge (12, 13)
Одбрана (14)	-	-	-	-	-	Defence (14)

Г6. Средства за ИР према друштвено-економским циљевима (Приручник FRASCATI), 2023

Resources for RiD by socio-economic goals (FRASCATI Manual), 2023

2.4. БРУТО ДОМАЋИ ИЗДАЦИ ЗА ИР У ПОСЛОВНОМ СЕКТОРУ ПРЕМА ГЛАВНОЈ ДЈЕЛАНОСТИ (КД БИХ 2010), 2023

GROSSE DOMESTIC EXPENDITURE FOR RiD IN BUSINESS SECTOR BY MAIN ACTIVITY (NACE Rev. 2), 2023

у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно <i>Total</i>	Текући трошкови <i>Current expenditures</i>			Инвестициони издаци <i>Capital expenditures</i>	
		Укупно <i>Total</i>	Трошкови рада и трошкови накнада запосленима <i>Labour costs</i>	Остали текући трошкови <i>Other current costs</i>		
УКУПНО	34 189	20 174	16 748	3 426	14 015	TOTAL
A – Пољопривреда, шумарство и риболов	2 346	2 340	1 822	518	6	<i>A - Agriculture, forestry and fishing</i>
B – Вађење руда и камена	2 829	1 422	981	441	1 407	<i>B - Mining and quarrying</i>
Ц - Прерађивачка индустрија	9 406	5 484	4 094	1 390	3 922	<i>C - Manufacturing</i>
Д-Е – Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	4 032	2 677	2 598	79	1 355	<i>D-E Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Ј – Информације и комуникације	693	693	468	225	-	<i>J - Information and communication</i>
К – Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	9 868	2 797	2 784	13	7 071	<i>K - Financial and insurance activities</i>
М – Стручне, научне и техничке дјелатности	4 257	4 096	3 354	742	161	<i>M - Professional, scientific and technical activities</i>
Q - Дјелатности здравствене и социјалне заштите	758	665	647	18	93	<i>Q - Human health and social work activities</i>

2.5. БРУТО ДОМАЋИ ИЗДАЦИ ЗА ИР ПРЕМА СЕКТОРИМА И ВРСТАМА ИСТРАЖИВАЊА, 2023

GROSS DOMESTIC EXPENDITURE FOR RiD BY SECTOR AND TYPE OF RESEARCH, 2023

у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно <i>Total</i>	Основна (темељна) истраживања <i>Basic research</i>	Примијењена истраживања <i>Applied research</i>	Експериментална (развојна) истраживања <i>Experimental development</i>	
СЕКТОРИ – УКУПНО	94 115	29 567	44 756	19 792	SECTORS – TOTAL
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	34 190	2 857	15 678	15 655	<i>BUSINESS SECTOR</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	5 191	2 825	2 316	50	<i>GOVERNMENT SECTOR</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	53 233	23 880	26 737	2 616	<i>HIGHER EDUCATION</i>
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	1 501	5	25	1 471	<i>NON-PROFIT SECTOR</i>

2.6. ИЗВОРИ СРЕДСТАВА ЗА ИР У ПОСЛОВНОМ СЕКТОРУ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2023

RESOURCES FOR RiD IN BUSINESS SECTOR ACTIVITY BY COMPANY SIZE, 2023

у хиљадама КМ/in thousands of BAM

	Укупно <i>Total</i>	Пословни сектор <i>Business enterprise sector</i>	Државни сектор <i>Government sector</i>	Универзитетска средства (Високо школске установе) <i>Higher education sector</i>	Средства приватног непрофитног сектора <i>Private non- profit sector</i>	Финансијска средства из иностранства <i>Funds from abroad</i>	
ДО 9 ЗАПОСЛЕНИХ	1 580	149	428	-	548	455	TO 9 EMPLOYEES
ОД 10 ДО 49 ЗАПОСЛЕНИХ	3 905	856	58	-	-	2 991	FROM 10 TO 49 EMPLOYEES
ОД 50 ДО 249 ЗАПОСЛЕНИХ	3 959	2 223	1 727	-	9	-	FROM 50 TO 249 EMPLOYEES
ОД 250 ДО 499 ЗАПОСЛЕНИХ	1 828	1 828	-	-	-	-	FROM 250 TO 499 EMPLOYEES
ОД 500 И ВИШЕ ЗАПОСЛЕНИХ	22 873	20 125	-	-	-	2 748	FROM 500 AND MORE EMPLOYEES

3. БРОЈ ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНИХ РАДОВА ПРЕМА НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ВРСТИ ИСТРАЖИВАЊА, 2023

NUMBER OF RiD PAPERS BY FIELD OF SCIENCE AND TYPE OF RESEARCH, 2023

	Укупно <i>Total</i>	Врста истраживања <i>Type research</i>			
		Фундаментална <i>Fundamental</i>	Примијењена <i>Applied</i>	Експериментална (развојна) <i>Experimental development</i>	
УКУПНО СЕКТОРИ	1 533	475	725	333	SECTORS – TOTAL
Природне науке	275	75	169	31	Natural sciences
Инжењерство и технологија	419	43	229	147	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	175	81	24	70	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	106	21	83	14	Agricultural sciences
Друштвене науке	337	169	138	58	Social sciences
Хуманистичке науке	183	78	66	5	Humanities
Мултидисциплинарне науке	38	50	16	8	Multidisciplinary sciences
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	181	53	50	78	BUSINESS SECTOR
Природне науке	5	3	2	-	Natural sciences
Инжењерство и технологија	69	20	16	33	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	59	16	-	43	Medical and Health sciences
Пољопривредне науке	12	6	5	1	Agricultural sciences
Друштвене науке	8	-	8	-	Social sciences
Хуманистичке науке	8	1	7	-	Humanities
Мултидисциплинарне науке	20	7	12	1	Multidisciplinary sciences
ДРЖАВНИ СЕКТОР	151	119	26	6	GOVERNMENT SECTOR
Природне науке	32	21	7	4	Natural sciences
Инжењерство и технологија	8	-	8	-	Engineering and Technology
Медицинске и здравствене науке	40	34	4	2	Medical and Health sciences

Пољопривредне науке	-	-	-	-	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	7	-	7	-	<i>Social sciences</i>
Хуманистичке науке	64	64	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	1 189	302	644	243	HIGHER EDUCATION
Природне науке	238	51	160	27	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	342	23	205	114	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	76	31	20	25	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	87	2	73	12	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	317	141	123	53	<i>Social sciences</i>
Хуманистичке науке	111	47	59	5	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	18	7	4	7	<i>Multidisciplinary sciences</i>
НЕПРОФИТНИ СЕКТОР	12	1	5	6	NON-PROFIT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	-	-	-	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	7	1	5	1	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	5	-	-	5	<i>Social sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary sciences</i>

4. ЈЕДИНИЦЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ ИСТРАЖИВАЊЕМ И РАЗВОЈЕМ ПРЕМА СЕКТОРИМА, 2023

RESEARCH AND DEVELOPMENT UNITES BY SECTORS, 2023

	Укупно	Пословни сектор	Државни сектор	Високо образовање	Непрофитни сектор	
	<i>Total</i>	<i>Business sector</i>	<i>Governmental sector</i>	<i>Higher education</i>	<i>Non-profit sector</i>	
УКУПНО	99	28	7	61	3	TOTAL
Природне науке	10	3	3	4	-	<i>Natural sciences</i>
Инжењерство и технологија	29	12	-	17	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	15	4	3	8	-	<i>Medical and Health sciences</i>
Пољопривредне науке	13	2	-	9	2	<i>Agricultural sciences</i>
Друштвене науке	18	2	-	15	1	<i>Social sciences</i>
Хуманистичке науке	14	5	1	8	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary sciences</i>

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Извори и методе прикупљања податка

Сврха статистичког истраживања „Истраживање и развој“ јесте праћење дјелатности ИР-а у Босни и Херцеговини. Истраживање се спроводи годишње ради прикупљања и објављивања података о запосленима који се баве ИР-ом, издацима и изворима средстава за ИР и о резултатима активности ИР-а.

Подаци су добијени на основу проведеног годишњег статистичког истраживања. Пословни субјекти су испуњавали упитник ИР-1, високошколске установе упитник ИР-2, а државни и непрофитни сектор су испуњавали упитник ИР-3.

Дефиниције

Дефиниције подручја истраживања и развоја се заснивају на међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у Фрасцати приручнику (The Measurement of Scientific and Technological Activities – Frascati Manual, 2015; издавач: OECD).

Истраживање и развој јесте системски стваралачки рад усмјерен повећању знања о природи, човјеку, култури и друштву те примјени насталих открића у пракси. Дијели се на основна, примијењена и развојна истраживања.

Основна (темељна, базична) истраживања обухватају она истраживања која повећавају општи фонд научних чињеница и знања и која одређују нова подручја људског знања и спознаја, али која немају или не морају имати директну практичну примјену одбијених резултата. Основна истраживања откривају појаве, процесе, узрочно-последичне везе и законитости у природи, друштву и људском мишљењу, и то, прије свега, ради унапређења људског знања и стварања базичног знања, која даље служе као основа за примијењена и развојна истраживања и она немају директне комерцијалне циљеве.

Примијењена (апликативна) истраживања су теоријски или експериментални рад који се подразумева ради стицања нових знања, а који је усмјерен на рјешавање неког практичног задатка, односно остварење практичног циља. Примијењена истраживања проширују и продубљују постојећа знања ради рјешавања одређених проблема. Примијењена истраживања су усмјерена на откривање нових научних знања, примјену тих знања у сврху реализације одређених практичних циљева.

NOTES ON METHODOLOGY

Sources and methods of data collection

The purpose of the Research and development statistical survey is to monitor the research and development activity in Bosnia and Hercegovina. The survey is conducted annually with aim of collecting and publishing data on RiD employees, expenditure and sources of the funds for RiD, as well as the results of the RiD activity.

Data are obtained from the conducted annual statistical survey. Businesses enterprises filled the questionnaire IR-1, institutions of higher education IR-2, government and non-profit sector filled the questionnaire IR-3.

Definitions

Definitions of the field of research and development are based on international standards set by the OECD and published in the Frascati Manual (The Measurement of Scientific and Technological Activities – Frascati Manual, 2015; publisher: OECD).

Research and development (RiD) *comprise systematic creative work aimed at increasing knowledge about nature, man, culture and society and its application in practice. It is divided into three activities: basic research, applied research and experimental development.*

The basic (fundamental) *researches include researches that increases the general fund of scientific facts and knowledge that define new areas of human knowledge and understanding, but who do not have a direct practical application of the results obtained. Basic researches reveal phenomena, processes, causality and the laws of nature, society and human thinking, and, above all, to advance human knowledge and creation of the knowledge base, which continues to serve as a basis for applied researches and development, and they have no direct commercial objectives.*

Applied (application) researches *are experimental or theoretical work undertaken to acquire new knowledge, which is aimed at solving a practical task or achievement of a practical goal. Applied researches expand and deepen exiting knowledge to solve specific problems. Applied researches are focused on the discovery of new scientific knowledge, application of such knowledge in order to realize specific commercial goals.*

Развојна (стручна) истраживања, односно експериментални развој је систематски рад, заснован на знањима стеченим основним или примијењеним истраживањима, односно практичном искуству, које је, прије свега, усмјерено на увођење нових или знатно побољшање постојећих поступака, производа и услуга. Развојна истраживања се још називају и технолошка усавршавања.

Научноистраживачки рад је систематска стваралачка активност којом се примјеном научних метода стичу нове научне спознаје, односно стваралачке користи постојећег знања за нове примјене.

Пословни сектор обухвата предузећа (привредне субјекте) и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економским значајним цијенама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу предузећа.

Високо образовање обухвата универзитете са јединицама у саставу, факултетима, академијама и научноистраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике који под непосредном контролом или управом високошколске организације.

Државни сектор обухвата организације, службе и друга тијела, осим високог образовања, која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге које се по тржишним условима не би могле осигурати, а представљају израз економске и социјалне политике друштва; према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу и рекреацију и друге друштвене услуге. Јавна предузећа припадају јавном сектору.

Сектор непрофитних организација обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цијени, ове организације могу бити основане од стране удружења грађана ради обезбјеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

Истраживачи су стручњаци ангажовани на стварању нових знања, метода и система, те спровођењу истраживачких пројеката.

Стручни сарадници су запослени са високим образовањем који директно учествују са истраживачима при извршавању истраживачко-развојних задатака.

***Development (professional) researches** respectively experimental development is systematic work, based on the knowledge acquired on basic or applied researches or practical experience, which is, primarily, focused on the introduction of new or significantly improved exiting processes, products and services. Developmental researches are also called technological advancement.*

***Scientific researchers** are a systematic creative activity which goal is application of scientific insights, and creative use of exiting knowledge for new applications.*

***Business sectors** that includes companies (enterprises) and organizations whose primary activity is the market production of goods and services and to be sold at economically significant prices, as well as researches and development units within the company.*

***Higher education** covers universities with units in composition, faculties, academies and scientific research institutes, regardless of their funding sources and legal status. This sector also covers research institutes and clinics that are under the direct control or administration of higher education institutions.*

***Government sector** covers organisation, services and other bodies, except higher education, that provide the society with free common services, which could not be provided under market conditions and which represent an expression of the socio-economic policy of the society; by definition, this sector covers activities of administration, defense and public order; health care, education, culture, recreation and other social services. Public companies belonging to the public sector.*

***Sector of non-profit organisations** covers non-market private non-profit organisations which provide households with services free of charge or at low prices; these organisations may be established by citizens associations in order to provide association members with goods and services or for the general purpose.*

***Researches** are professionals engaged in the creation of new knowledge, methods and systems, and also in the management of the projects concerned.*

***Researches associates** are employees with higher education who participate directly with researches in carrying out researches and development tasks.*

Техничко особље су запослени који обављају технички дио истраживачко-развојног задатка, под надзором истраживача. Степен образовања је по правилу средњи, али може бити и виша и висока школа у зависности од стандардизације техничких задатака.

Руководеће особље су запослени који се већи дио радног времена баве управљачко-организациским пословима; у супротном их треба разврстати у категорију „истраживачи“ или „стручни сарадници“.

Друго особље (помоћно) су запослени који обављају секретарске и друге административне послове, ако је њихов рад директно повезан са истраживачко-развојним пројектима. Ту се укључују под истим условима и руководиоци машина и уређаја и индустријски произвођачи и састављачи.

Еквивалент пуне запослености исказује се у човјек-годинама, а представља вријеме као удио пунога радног времена у којем запослени обављају послове из подручја истраживања и развоја (нпр. ако је једно лице радило на пословима истраживања и развоја шест мјесеци у пуном радном времену, то се приказује као 0,5 еквивалента пуне запослености).

Бруто домаћи издаци за истраживање и развој јесу укупни унутрашњи издаци за истраживање и развој на подручју државе у посматраној календарској години, а састоје се од текућих и инвестиционих издатака у бруто износу.

Текући издаци (трошкови) обухватају:

1) трошкове рада и трошкове накнада запосленима (бруто плате и накнаде бруто плата за све запослене у ИР дјелатности; друге накнаде запосленима у ИР, нпр. стипендије, награде и слично и остало.

2) остале текуће трошкове (материјалне трошкове на истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о дјелу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове, репрезентацију и слично; и друге издатке).

Инвестициони издаци који обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумијева укупне трошкове везане за набавку рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке и развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

Објављени истраживачки радови јесу радови објављени током календарске године.

Technicians are employees who perform the technical part of the research and development task, under the supervision of researchers. Education level is generally secondary, but may be higher; depending on the standardization of technical tasks.

Management are employees who are more part-time engaged in managerial and organizational practices. Otherwise they should be classified in the category or „researches“ or „professional staff“.

Other supporting staff are employees who perform secretarial and other administrative tasks, if their work is directly related to research and development projects. There are included under the same conditions and executives of machine and equipment and industrial manufacturers and assemblers.

Full-time equivalent (FTE) is expressed in person-years and presents time as a share of full working time in which persons in employment are engaged in the work related to researches and development (for example, if a person was engaged in works related to research and development for six months in full working time, it is expressed as 0.5 full-time equivalent – 0.5 FTE).

Gross domestic expenditure on RiD (GERD) is the total intramural expenditure on RiD performed on the national territory during the reporting calendar year, and consists of gross current and investment expenditures.

Current expenditures (costs) that include:

1) labour costs and the costs of compensation for employees (gross salary and allowances of gross wages for all employees in RiD activities, other compensation of employees in RiD, for example, fellowships, awards, etc.; and another expenses.

2) other current costs (material costs based on research and development- raw material, energy and payable on work contracts and copyright, contracts, salaries, travel costs representation etc., and other expenses).

Investment expenditures include expenditures for land and buildings, machinery and equipment, patents, licences, studies and projects, software and hardware (which including the total costs of the purchase of computers, devices, systems, components and equipment, and acquisitions costs or developing software for its own purposes) and other expenditures.

Published research works are those published during the reporting year.

Скраћенице

ФТЕ – еквивалент пуне запослености

ИР – истраживање и развој

OECD - Организација за економску сарадњу и развој

UNESCO - Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу

EUROSTAT - Статистичка канцеларија Европске уније

Abbreviations

FTE – full-time equivalent

RiD – Research and Development

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

EUROSTAT – Statistical office of the European Union

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih беретки 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Телефакс/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Интернетска страница/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорне особе/Responsible persons:

Велимир Јукић, помоћник директора за пословне статистике
Velimir Jukić, Assistant Director of Business Statistics

Фахир Канлић, шеф Одсјека за статистику индустрије и грађевинарства
Fahir Kanlić, Head of Department for Industry and Construction Statistics

Весна Ђужић, директор
Vesna Ćuzić, Director

Саопштење приредиле: **Џенита Бабић**
Prepared by: Dženita Babić

 Размислите о очувању животне средине прије штампања документа.
Please consider the environment before printing this document.